

C. Brandes

WERKEND NEDERLAND

VERSCHIJNT EEN MAAL PER WEEK

PROPAGANDA-ORGAAN VOOR DE EENHEIDSVAKBEWEGING

UITGAVE VAN DE LANDELIJKE LEIDING

NUMMER 3

PRIJS 15 CENT

14 APRIL 1945

Van Illegaliteit naar Legaliteit.

Een inleidend woord nu ons blad legaal verschijnt.

Er is grote vreugde in ons. Wij zijn weer vrij!

De machtige legers der Verenigde Vrije Volkeren hebben in ons Gewest de fascistische horden verjaagd. Nog zijn zij niet geheel vernietigd, maar in Twente kunnen wij weer vrij ademen, kunnen wij dus ook weer met elkaar bespreken wat ons nu te doen staat. Nu de uitbundige uitgelatenheid der eerste dagen na de intocht van het Engelse leger plaats heeft gemaakt voor innige blijdschap en diepe vreugde over onze herwonnen vrijheid, kunnen wij weer in een kalme en rustige sfeer beraadslagen over onze toekomst.

Want wij weten het: als wij de oorlog zullen hebben gewonnen, begint onmiddellijk weer de strijd van alle dag, de strijd om ons bestaan. En in de eerste plaats moeten wij er ons van bewust zijn, dat deze strijd alléén

gemeenschappelijk

tot een goed eind kan worden gebracht, evenals de geallieerde legers ook gemeenschappelijk hun overwinningen hebben behaald.

„Eendracht maakt Macht”,

is een oude Hollandse zinspreuk en alléén eendrachtig en in volle samenwerking kunnen belangrijke dingen tot stand worden gebracht.

In deze gedachtengang introduceren wij ons blad bij U. Wij willen ook

de Twentse arbeiders gemeenschappelijk organiseren in de komende strijd voor onze levensbelangen. Reeds gedurende de Duitse bezetting hebben wij ons met „Werkend Nederland” tot U gewend voor dit doel, maar konden toen uiteraard slechts een gedeelte der arbeiders bereiken. Onmiddellijk na de Bevrijding gaven wij een manifest uit, waarin wij U mededeelden dat een voorlopig Comité voor de Eenheidsvakbeweging is gevormd.

Thans komen wij tot U met de legale voortzetting van ons orgaan, dat, wij zijn er ons terdege van bewust, nog veel tekorten heeft, maar waarin wij U ons doel toch nader kunnen omschrijven. Met dit orgaan willen wij U allen bereiken omdat de

Eenheidsorganisatie een zaak van ons allen is!

Onze krant, als middel in onze strijd is dan ook van ons allen. Niet de redactie alleen is gerechtigd er in te schrijven, ook artikelen van anderen nemen wij gaarne op. Met elkaar moeten wij „Werkend Nederland” tot een krant maken, die een steun en een vraagbaak zal zijn.

In die geest bevelen wij ons blad bij U aan.

Met meer dan gewone belangstelling wachten wij Uw artikelen, mededelingen en raadgevingen af.

De Redactie.

EEN ERNSTIG WOORD.

Hiermede willen wij onze artikelenreeks openen en om te beginnen gaan we in onze gedachten terug naar het veelbewogen jaar 1918, het einde van de Eerste Wereldoorlog. Het Kapitalisme, beangst voor de revolutionaire vloedgolf die toen over Europa ging, deed de arbeiders allerlei beloften. De acht-urendag, waarvoor jarenlang was gestreden en die altijd een onmogelijkheid was, volgens de werkgevers althans, zou toen plotseling een feit worden. De ouderdomsverzorging zou worden geregeld, de sociale positie belangrijk verbeterd, vele politieke eisen ingewilligd. Maar zodra het kapitalisme zich weer sterk voelde en machtig genoeg om de drang der arbeiders te weerstaan, kwam de reactie. De acht-urendag werd weliswaar ingevoerd, maar voor slechts een deel der arbeiders en dan nog niet zo volledig als in de bedoeling van de arbeiders lag. Ouderdomspensioen kwam ook tot stand, maar hoe.....? Een simpele uitkering van enkele guldens per week en dan nog onder zeer bezwarende voorwaarden. Men kan een dergelijke geringe uitkering zelfs niet eens pensioen noemen. En val de politieke eisen der arbeidersklasse, die de toenmalige regering zo royaal had toegezegd kwam helemaal niets terecht!

De arbeiders waren door hun verdeeldheid te machteloos om voor de inlossing van al deze beloften te strijden, waardoor de regering zich voor de niet-invoering niet eens behoefde te verontschuldigen!

Het kapitalisme regeerde weer oppermachtig. Maar, en hier moeten we uitdrukkelijk op wijzen, het liet die macht niet los, liet zich de teugels niet ontglippen. Integendeel, het organiseerde die macht beter, sterker, doelmatiger, bijna onovertreffbaar. De leiders der ondernemingen zochten steun bij elkander, verenigden zich, vormden gemeenschappen, trusts en kartels. De kapitalisten belegden grote geldbedragen in elkaars ondernemingen, benoemden commissarissen in elkaars vennootschappen. Ja, in Twente is het zelfs gewoonte, dat de dochters en zoons der textielabrikanten onder elkander worden uitgehuwelijkt, om het bezit in de familie te houden. En die innig samen-

werking der kapitalisten, der „captains” van de industrie en de handel, is niet alleen iets plaatselijks, ook niet iets nationaals; neen het kapitalisme is zelfs

internationaal georganiseerd!

Daardoor is het wereldbeheersend en oppermachtig!!!

En de arbeiders. Wat deden die na de vorige oorlog, toen hen bleek dat het kapitaal en daarom ook de regering, van die macht misbruik maakte?

De arbeiders gingen zich weliswaar ook organiseren, maar **verzuimden** helaas óók een

macht te vormen.

De organisatie der arbeiders bleef verdeeld. Wij hebben dit in ons blad van 5 Maart j.l. duidelijk uiteengezet. Zij vormden verschillende organisaties allen los van elkaar en ingesteld naar politieke en kerkelijke inzichten. Zij waren ook nationaal en internationaal verenigd, maar ook weer naar dezelfde inzichten verdeeld.

Het moet U nu toch duidelijk zijn, kameraden, dat dit de goede weg niet is. Onverschillig wat onze politieke en kerkelijke principes zijn, in de strijd voor lotsverbetering behoren wij bij elkaar.

Tegenover de sterke macht van het kapitalisme, moeten wij een

sterke macht van het werkende volk plaatsen.

Het is ons gebleken dat er weer pogingen in het werk worden gesteld om de oude vakcentrales weer op te richten. Weliswaar met één cachet, maar in wezen precies als voor de oorlog.

Kameraden, dat is funest gebleken, deze weg willen wij niet weer op.

Wij willen geen schijn-eenheid, die toch weer op innerlijke verdeeldheid moet uitlopen, het mag ons niet te doen zijn om verloren gegaan prestige te herwinnen of posities te heroveren. Wij willen een goed gefundeerde eenheid voor geheel Werkend Nederland.

Voor democratisch herstel en welvaart. Helpt mede dit tot stand te brengen.

GEACHTE REDACTIE.

Verzoeke opname van het volgende, bij voorbaat mijn dank!

De **Nederlandsche Heide Mij.** en zijn practijken.

Als er een **Mij.** in **Nederland** is, die de tot op heden nog bestaande verwarring in de gelederen der arbeiders uitbuit dan is het zeker wel de **Ned. Heide Mij.** Deze **Mij.** stond voor 't uitbreken van den **Wereldoorlog** reeds in een zeer slechte geur, vanwege de eisch van **groote arbeidsprestatie**, tegen **minderwaardige loonen**, nu echter na een ongeveer 5 **jarige oorlog** die geleid heeft tot ondervoeding en dus tot verzwakking van 't prestatievermogen der arbeiders in 't bijzonder, blijft deze **Mij.** doorgaan op den ouden voet, d.w.z. blijft slechte en lage loonen betalen o.a. voor het spitten van grond ten behoeve der voedselvoorziening, dit is o.a. voor 't poten van aardappelen. Dat een en ander noodig en nuttig werk is, daaraan bestaat geen twijfel, om echter een **maatschappij** als de **Ned. Heide Mij.** in te schakelen

voor dit proces is in 't geheel niet in 't belang der betrokken arbeiders aangezien deze arbeiders verplicht worden voor **3 cent per meter** grond dienstbaar te maken voor bovengenoemd doel. Ieder geschoold grondwerker weet dat het bij de hoogste arbeidsprestatie niet mogelijk is, tegen zoo'n tarief, een naar omstandigheden redelijk weekloon te verdienen. Ook dient vermeld te worden dat genoemde **Mij.** tijdens de bezetting o.a. werd belast met 't kappen van hout voor de inwoners van **Enschede**. Er werd f1,50 per kub. meter betaald, zoodat ook toen de betrokken arbeiders op een ongehoorde wijze werden uitgebuit. Redenen waarom ik mij als arbeider verplicht gevoel om een en ander langs dezen weg kenbaar te maken, zoodat naar ik hoop, door de bevoegde instanties aan deze practijken een einde zal worden gemaakt, mede in 't belang onzer zeer nijpende voedselpositie en in 't belang der betrokken arbeiders.

Noot Redactie: Deze gehate instelling dient te verdwijnen.

Naar de Eenheidsvakbeweging.

AAN DE ARBEIDERS TE ENSCHEDE

Het bestuur van het Plaatselijk Arbeidssecretariaat, na gehouden bespreking, wendt zich tot U.

Wij zijn het er allen over eens dat de oude vormen der Vakbeweging, zoals we die voor den oorlog hebben gekend, niet hebben voldaan, althans dat de tegenstellingen der onderscheidene Vak-Organisaties leidden tot verzwakking bij den strijd welke de arbeiders hadden te voeren.

Dit kan en mag zich niet weer herhalen!

Daarom is het bestuur van het P.A.S. van oordeel dat Eenheid in de Vakbeweging meer dan ooit gewenst en noodzakelijk is, en waar al de Organisaties nu staan voor het feit der heroprichting, is het tijdstip van verwezelijking dier eenheid nu daar!

Het voorbij laten gaan van deze gelegenheid zal onberekenbare schade toebrengen aan de belangen der arbeiders!

Resumerend stelt het bestuur zich op het standpunt:

dat er moet komen één Vakbeweging, welke o.a. in haar doelstelling schrijft:

- a. de arbeiders kennen, ongeacht naar godsdienstige of politieke overtuiging, één belang;
- b. de Vakbeweging handhaaft onder alle omstandigheden een behoorlijk levensniveau voor alle arbeiders;
- c. zij aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid voor de uitkomsten van particuliere bedrijfsvoering.

HET BESTUUR.

Arbeiderstoestanden in de Twentsche Industrie.

Wij hebben er reeds vaker op gewezen, dat wanneer ons land bevrijd zou zijn, de anti-maatschappelijke en sociale krachten in ons land hun kans schoon zouden zien om niet alleen te trachten de slavenbepalingen van de Duitsers te handhaven, maar ook nog een stap verder zouden gaan om nieuwe verslechteringen toe te voegen aan de reeds bestaande. Deze voorspelling is maar al te waar uitgekomen.

Nog geen week zijn wij bevrijd van de Moffen of verschillende ondernemers zien hun kans reeds schoon om de meest elementaire sociale bepalingen, die er op gericht waren ondanks hun onvolkomenheid onze volkskracht te beschermen, te ontduiken.

Daar is in de eerste plaats de ontslagbepaling welke inhoudt, dat de werkgever zonder toestemming van de Arbeidsbeurs geen arbeider mag ontslaan, terwijl ook de arbeider voor het nemen van ontslag de toestemming van deze instantie nodig heeft. De directie van de N.V. v.h. J. F. Scholten is echter een andere mening toegedaan en ontslaat personeel zonder toestemming van het Arbeidsbureau en op de meest onredelijke gronden. Er zijn weer andere directies die aan de lonen tornen en de duurtetoeslag van het toch al reeds karige weekloon inhouden. Weer andere directies zoals die van de Firma Gevelier Franssen Hoog en Diepbouw ontslaan de arbeiders met niet minder dan 100 man tegelijk. Ook wordt door sommige werkgevers de handige tactiek toegepast om hun personeel aan de Heide-Maatschappij uit te lenen. Daar kunnen deze arbeiders dan als ongeschoolde werkkrachten in accoordloon werken met als resultaat, dat zij één gulden per dag verdienen! Wij stellen hier de vraag: welke overeenkomsten hebben deze heren achter de rug van het personeel om met de Heide-Maatschappij bekonkeld? Hoe komt het, dat deze arbeiders naar deze maatschappij worden overgeheveld onder het voorwendsel „voor de voedselpositie” te werken? Wij begrijpen het verband niet goed!

Zo zijn er nog legio klachten meer. De Twentse industriebaronnen zijn hun aanval op het schamele levenspeil van de Twentse arbeider begonnen. Wij hebben ons niet van de Duitse tyrannie en het slavensysteem be-

vrijd om nu onder Hollands beheer op de oude voet door te gaan. Hier is maar één oplossing mogelijk: **ONS VERZETTEN.**

Wij willen uitbreiding van onze rechten, wij willen welvaart en betere bestaansvoorwaarden. **Er dient echter gezamenlijk gehandeld te worden.** Kiest in elk bedrijf uit de meest betrouwbare arbeiders een Eenheidsvakbewegingscomité. Sluit U aaneen rond de Eenheidsvakbeweging. Wij willen geen vedeeldheid van organisaties, maar eenheid. Alleen daarin ligt onze kracht. Voor betere lonen, voor democratie en welvaart.

De Eenheidsorganisatie ook Internationaal tot stand gekomen.

Op uitnodiging van het Engelse Vakverbond, is bijna drie maanden geleden een internationale Vakbondskonferentie gehouden. Hierop waren de vertegenwoordigers van 36 landen aanwezig. Een agenda die door een voorbereidende commissie die bestond uit vertegenwoordigers van Engeland, Sovjet-Unie en Amerika is opgesteld bevatte 5 hoofdpunten n.l. het bevorderen van de geallieerde oorlogsspanning. De houding van de Vakbonden in verband met de komende Vredesonderhandelingen. De Grondslagen voor een wereldfederatie van vakbonden. Eisen van de vakbonden voor de periode onmiddellijk na de oorlog en tenslotte behandeling van problemen in verband met het naoorlogs herstel. 39 Organisaties uit 36 verschillende landen hebben de uitnodiging aangenomen, w.o. Nederland, België, Luxemburg, Zwitserland, Frankrijk en alle delen van het Britse Rijk en V.S.

Tesamen met de Russ. delegatie van ca. 40 personen waren in totaal 200 afgevaardigden aanwezig. Vertegenwoordigers van vakbewegingen die uit eigen land verdreven waren, eveneens vertegenwoordigers van bevrijde gebieden, waren mede aanwezig. Uit het bevrijde deel van Nederland waren twee afgevaardigden.

Over het verloop en de besluiten van deze belangrijke conferentie hopen wij in het volgende nummer verdere mededelingen te kunnen doen.